

Ämnesövergripande arbete

Åk 8

Mänskliga rättigheter och hållbar utveckling

Erika Ekholm & Nina Juganson

2022 - 2023

Innehåll

Bakgrund	2
Målsättning	3
Integrering av ämnen	4
Religion – centralt innehåll	5
Geografi - centralt innehåll	6
Svenska och litteratur - centralt innehåll.....	6
Genretrappan i årskurs 7-9	8
Religion: Mål och bedömning	8
Geografi: Mål och bedömning	12
Svenska och litteratur: Mål och bedömning	14
De mångsidiga kompetenserna	15
Formativ bedömning.....	15
Summativ bedömning	16
Bedömningsmatris faktatext.....	17
Genomförande	19
Förkunskaper	20
Exempel på tidsplan	22
Instruktioner till eleven.....	26
Slutarbete i projektarbetet – hur skriva reportage eller kulturartikel.....	27
Kulturartikel	27
Att skriva ett reportage är lite som en kulturartikel, men med lite mer levande språk och mer närvarokänsla.....	29
Exempel på strukturhjälp till elever	31
Hjälp inför informationssökningen	32
Användbara källor till informationssökning.....	35
Skrivprocessen stöttas genom processkrivning	36
Några skrivregler	37
Att tolka statistik	39
VENN-diagram till hjälp gällande jämförelserna.....	40
Elevens självbedömning.....	41
Avslutande reflektioner och tips inför genomförande	42

Bakgrund

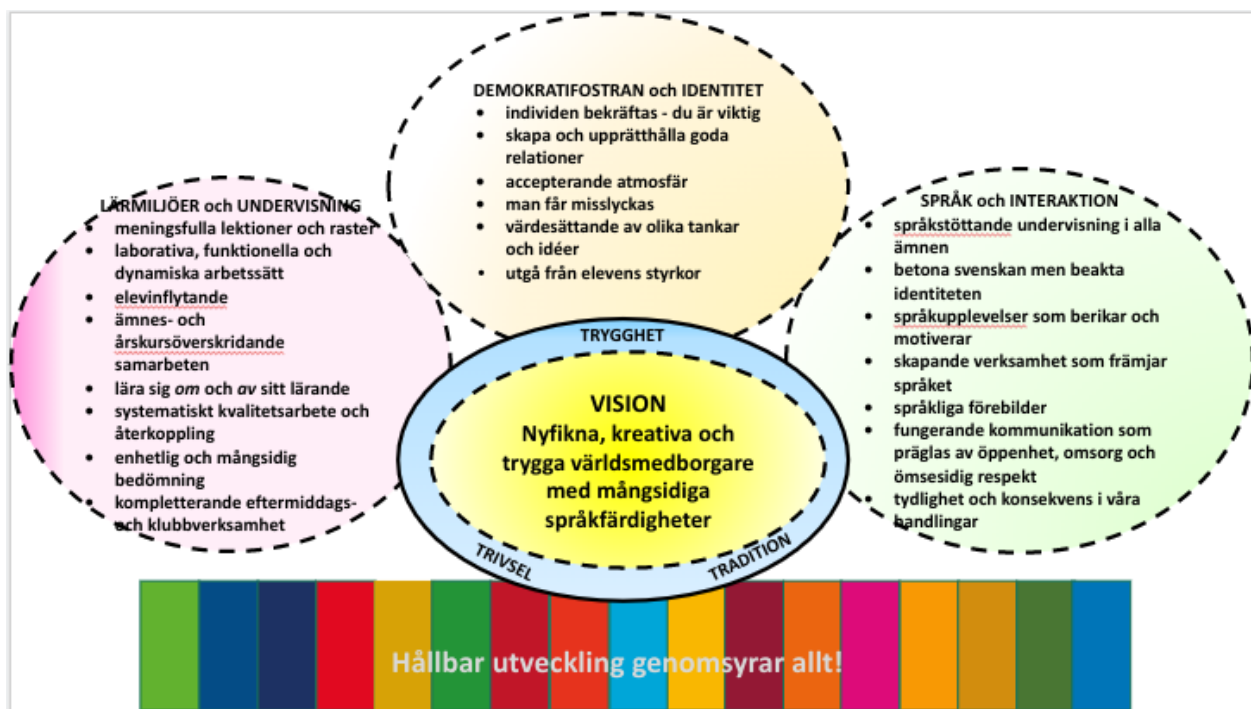
Under höstterminen -22 och vårterminen-23 Har Björneborgs svenska samskola var en av de nio skolor i Finland som deltog i Utbildningsstyrelsens [Pilotprojekt i grundskolor om demokrati- och människorättsfostran](#).

“Projektet fokuserar på att utveckla samhörighet och delaktighet, demokratifärdigheter och att påverka den egna näromgivningen samt de mänskliga rättigheterna i undervisningen och i verksamhetskulturen” (Utbildningstyrelsen 2022).

Sjösättningen av projektet med demokrati tagit fäste på att Björneborgs svenska samskola är en UNESCO skola. Skolans arbete med visionen för vilken sorts utbildning vill vi erbjuda elever sammanställdes i samråd med samtliga lärare några veckor innan projektet startade.

Med eleven i centrum, enades lärarkollegiet om att vi ska utbilda:

Nyfikna, kreativa och trygga världsmedborgare med mångsidiga språkfärdigheter

BSS vision 2022-2023

Målsättning

Eleven fördjupar sig i tre olika länder där hen förklarar och jämför hur det är att leva som ett barn i dessa länder.

Tema: Mänskliga rättigheter och hållbar utveckling

Ämnen: Religion, geografi samt svenska och litteratur

Religion: Fokus på social och kulturell bakgrund, speciellt kristendomens historia, mänskliga rättigheter och traditioner

Svenska och litteratur: Textproduktion, kulturartikel eller reportage

Geografi: Naturgeografi,

Presentation: Kulturartikel eller reportage

Integrering av ämnen

Projektet integrerar religion, geografi samt svenska och litteratur

Varför?

För att nå fördjupad kunskap och internalisering av kunskaper d.v.s. göra kunskap till sin egen

Hur?

Genom att skriva fördjupningsarbete som besvarar olika perspektiv ur synvinkeln mänskliga rättigheter, hur det är att bo som ett barn i olika länder, bosatta på tre olika världsdelar.

Grunden återfinns i de centrala innehållen för ämnena samt målen

Religion – centralt innehåll

I1 Förhållandet till den egna religionen

Centralt innehåll i undervisningen är kristendomen på olika håll i världen, med betoning på nutid. Man studerar kristendomens uppkomst, utbredning och uppdelning i olika kyrkor. Man bekantar sig med de största kristna kyrkorna: den katolska och den ortodoxa kyrkan och de protestantiska kyrkorna, särskilt den lutherska kyrkan. Kyrkornas utbredning och centrala lära behandlas. Man studerar Bibelns uppkomst, centrala innehåll, olika tolkningssätt och kulturellt inflytande. Kristendomen i Finland och dess kulturella inflytande behandlas. Man reflekterar hur man själv förhåller sig till att vara lutheran, finländare och europé.

I2 Religionernas värld

I undervisningen behandlas de stora världsreligionernas utbredning, grundpelare och kulturella inflytande på olika håll i världen. Man bekantar sig också med naturreligioner och nya religiösa rörelser samt irreligiositet som livsåskådning. Man granskar religionerna ur vetenskapligt perspektiv med beaktande av religiösa dimensioner. I undervisningen behandlas skillnaden mellan tro och kunskap samt religiöst och vetenskapligt språk, religionskritik och hur religionerna syns i medierna, i politiken, inom olika kulturområden, i populärkulturen, i konst och i seder och bruk. Man behandlar ekumenik samt dialogen mellan religioner och livsåskådningar och dess betydelse för världsfreden.

I3 Ett gott liv - i fokus

Centralt i undervisningen är de etiska grundbegreppen och förståelsen av dem. Man bekantar sig med etiska normer inom kristendomen och andra religioner och med etiska betoningar i olika kristna kyrkor samt med förhållandet mellan Bibeln och etik. Man studerar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och människorättsetik. I undervisningen behandlas livsfrågor och frågor i anslutning till det finländska samhället, globalt ansvar, miljö och djur ur etiskt perspektiv. Man reflekterar över etiska frågor med hjälp av aktuella exempel i media. Man reflekterar också över etiska aspekter i egna val och hur de påverkar det egna och andras välbefinnande.

Geografi - centralt innehåll

I1 Kartbild över områdena på jorden

Innehållet väljs så att elevernas förståelse för grundläggande kartbegrepp samt olika terräng- och tematkartor fördjupas. Fokus ska ligga på att eleverna lär sig uppfatta hela världen samt tillägnar sig de centrala ortnamnen i Finland, Europa och världen. Användningen av kartor, geodata och andra geomedier kombineras med alla andra innehåll i geografi.

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

Innehållet anknyter till jordklotets planetarism och hur den påverkar jorden. I undervisningen behandlas dygns- och årstidsväxlingar samt klimat- och vegetationszoner. Eleverna granskar de grundläggande förutsättningarna för liv, t.ex. ren luft, vatten och näring, deras förekomst och hållbar användning av dem.

I5 Människor och kulturer i världen

Eleverna bekantar sig med kulturer, hur människor lever och bor samt med näringsgrenar i Finland, Europa och på olika håll i världen. De granskar med hjälp av exempel hur miljön påverkar näringsgrenar, boende och annan mänsklig verksamhet. Eleverna reflekterar över mänskliga rättigheter och förutsättningar för ett gott liv i synnerhet ur barns och ungas perspektiv.

Svenska och litteratur - centralt innehåll

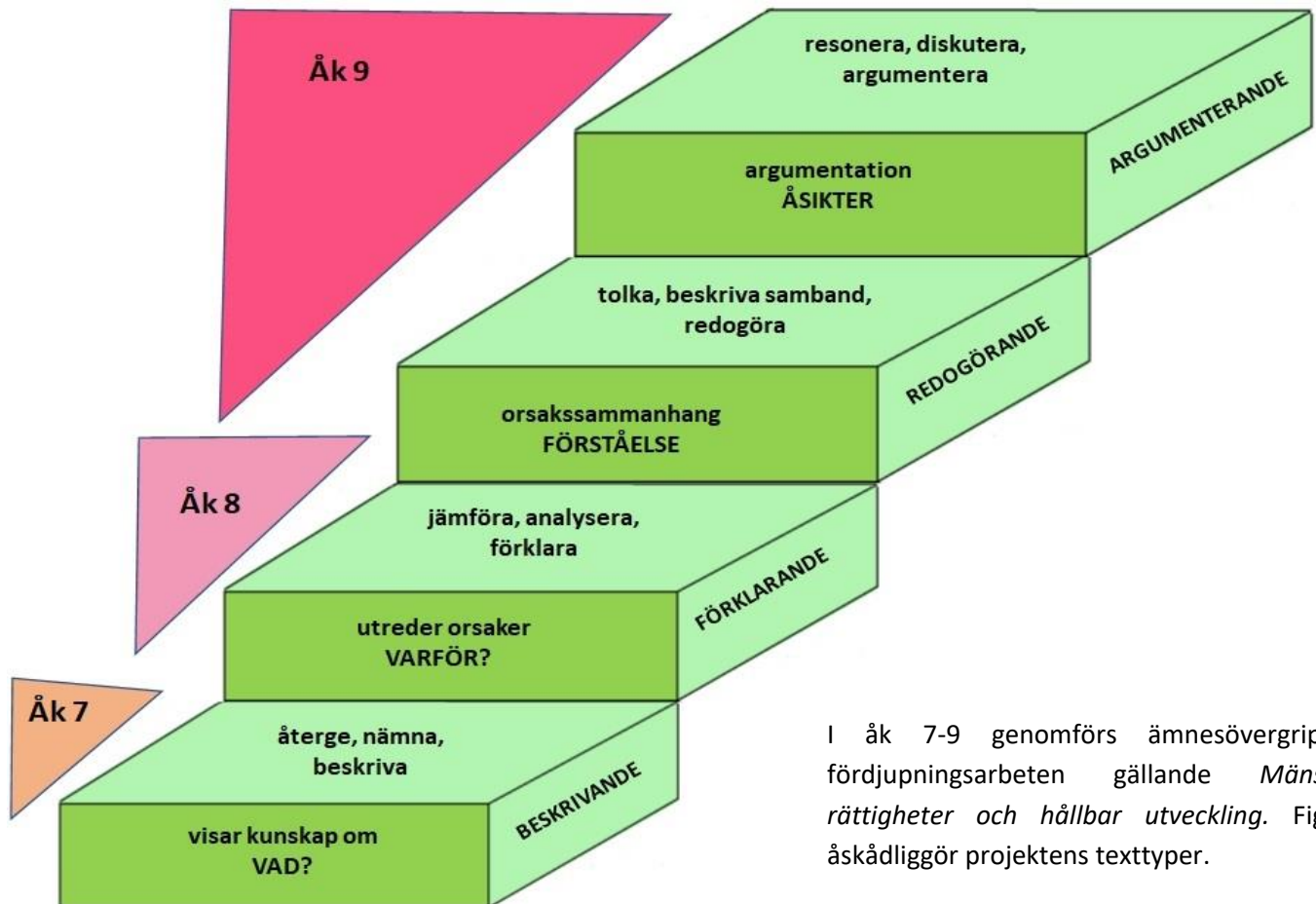
I3 Att producera texter

Eleverna producerar fiktiva och icke-fiktiva texter i olika former: språkliga, visuella, audiovisuella och webbtexter. De övar sig att producera texter steg för steg och att ge och ta emot respons i olika skeden av textproduktionsprocessen. De övar sig i att avgöra syftet med olika texter och att använda kriterier för att bedöma texter. Eleverna studerar textuella, språkliga och visuella drag som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter och utnyttjar denna kunskap då de producerar egna texter. De lär sig anpassa textinnehållet och språket i sina texter för olika syften och målgrupper och att ta emot och ge respons under olika faser av textproduktionen. Eleverna undersöker olika element i skriftspråket och de övar sig i att dra nytta av denna kunskap då de producerar egna texter. Eleverna fördjupar även sina kunskaper om standardskriftspråket. De lär sig identifiera stycken, mening- och satsstrukturer, att undersöka olika sätt att uttrycka förhållanden mellan företeelser samt att känna igen olika register och stildrag. De undersöker olika tidsformer och laborerar med dessa i sina egna texter. De bekantar sig med förkortningar, främmande ord och sifferuttryck och lär sig använda alla dessa kännetecken då de skapar egna texter. Eleverna förbättrar sin förmåga att producera texter som behövs i studierna, såsom att referera, göra sammandrag och anteckningar och att använda källor och källhänvisningar i sina egna texter och de lär sig även om upphovsrätt och etisk webbkommunikation.

Att inneha genremedvetenhet

Eleverna använder och analyserar på mer avancerad nivå språkliga strukturer, de nordiska grannspråken, kulturella fenomen samt litteratur inom många olika genrer och medier i en mångkulturell omvärld. Eleverna tolkar texter och deras språkliga uppbyggnad, betydelser och syften och använder gängse begrepp för att diskutera språkliga drag och sociokulturella fenomen. Eleverna fördjupar sina kunskaper om det skrivna standardspråket, olika stilnivåer och svenska språkets satsbyggnad med fokus på ordföljd, struktur, sats, satsdelar och mening. De svenska språkdragen analyseras även genom kontrastiv jämförelse med andra språk. Eleverna bekantar sig med det svenska språkets utveckling och historia, med språkbruket i Finland och Norden och regionala varianter i svenskan i Finland. De undersöker hur olika språk påverkar varandras ordförråd och namnskick. Eleverna bekantar sig med kulturbegreppet och med olika former av kultur såsom folklöre, film, teater, muntlig tradition och olika slag av mediekultur. De vidgar sin kultursfär till hela Finland, Sverige och det övriga Norden och även till andra länder och kulturer i världen. Eleverna diskuterar etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i olika medier och i olika språksituationer. De bekantar sig med olika skeden inom finlandssvensk, annan finländsk och svensk litteratur, med ungdomsböcker och klassiska och moderna verk samt faktaböcker. Eleverna övar sig även i att analysera och tolka litteratur, de laborerar med litteraturens huvudgenrer, några undergenrer och stilriktningar och blir vana att använda sig av textanalytiska begrepp. Eleverna uppmuntras att använda bibliotekstjänster både aktivt och mångsidigt.

Genretrappan i årskurs 7-9

Religion: Mål och bedömning

Mål 1; *Vägleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden*

Förmåga att uppfatta den inflytande mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Vitsord 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Vitsord 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Vitsord 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Vitsord 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

Mål 2; Handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Vitsord 5	Eleven kan ge ett exempel på läroarna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Vitsord 7	Eleven kan ge exempel på läroarna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Vitsord 8	Eleven kan analysera de grundläggande läroarna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Vitsord 9	Eleven kan analysera de grundläggande läroarna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

Mål 3; Handleda eleven att undersöka religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Vitsord 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
------------------	--

Vitsord 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Vitsord 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Vitsord 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

Mål 6; *Handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och livsåskådningar*

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Vitsord 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Vitsord 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Vitsord 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Vitsord 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

Mål 8; *Uppmuntra eleven att fundera över mänskliga livsfrågor och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem*

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Vitsord 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
------------------	---

Vitsord 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Vitsord 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Vitsord 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

Mål 9; *Inspirera eleven att granska etiska aspekter i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil*

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Vitsord 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Vitsord 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Vitsord 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Vitsord 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

Geografi: Mål och bedömning

Mål 2; *Handleda eleven att undersöka naturgeografiska fenomen samt att jämföra naturlandskap i Finland och på andra håll i världen.*

Kännedom om naturgeografiska fenomen

Vitsord 5	Eleven kan ge exempel på fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner olika naturlandskap.
Vitsord 7	Eleven kan med hjälp av exempel berätta om fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner och ger exempel på några klimat- och vegetationszoner. Eleven känner igen och beskriver naturlandskap i Finland och på jordklotet.
Vitsord 8	Eleven kan med hjälp av exempel förklara fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner och placerar jordklotets mest centrala klimat- och vegetationszoner på kartan och berättar om några faktorer som bidragit till att zonerna uppstått. Eleven ger exempel på faktorer i Finland och på jordklotet som bidragit till att naturlandskapen uppstått.
Vitsord 9	Eleven förstår Jordens planetariska egenskaper och kan förklara fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser samt berättar hur dessa påverkar människans verksamhet. Eleven kan jämföra jordklotets mest centrala klimat- och vegetationszoner och förklara de faktorer som bidragit till att zonerna uppstått. Eleven förklarar de faktorer i Finland och på jordklotet som bidragit till att naturlandskapen uppstått.

Mål 3; *Handleda eleven att undersöka kulturgeografiska fenomen och kulturlandskap samt att förstå olika kulturer, näringsgrenar och människors liv i Finland och i olika områden i världen.*

Kännedom om kulturgeografiska fenomen

Vitsord 5	Eleven kan benämna några kulturgeografiska fenomen som befolkning, näringar, trafikformer och turism i Finland och i övriga världen.
Vitsord 7	Eleven kan benämna och ge exempel på kulturgeografiska fenomen i Finland och i övriga världen. Eleven nämner några faktorer som inverkar på kulturernas särdrag. Eleven beskriver olika kulturlandskap.
Vitsord 8	Eleven kan berätta om kulturgeografiska fenomen i Finland och i andra delar av världen. Eleven berättar om vilka faktorer som påverkar kulturernas särdrag på olika områden. Eleven jämför kulturlandskap i olika områden.
Vitsord 9	Eleven kan förklara olika kulturgeografiska fenomen i Finland och i andra delar av världen samt motivera de faktorer som bidragit till deras uppkomst. Eleven beskriver variationen i kulturernas särdrag i Finland och i andra delar av världen. Eleven förklarar vilka faktorer som bidrar till uppkomsten av kulturlandskap i Finland och i andra delar av världen.

Mål 4; *Insikt om samspelet mellan naturen och människan samt hållbart bruk av naturresurser.*

Insikt om samspelet mellan naturen och människan samt hållbart bruk av naturresurser

Vitsord 5	Eleven kan känna igen hur naturmiljön påverkar mänsklig verksamhet såsom näringar. Eleven nämner olika naturresurser.
Vitsord 7	Eleven kan beskriva hur naturmiljön påverkar människans verksamhet. Eleven klassificerar naturresurser ur ett hållbarhetsperspektiv.
Vitsord 8	Eleven kan berätta hur naturmiljön påverkar människans verksamhet i Finland och på olika håll i världen. Eleven berättar varför det är viktigt att använda naturresurser på ett hållbart sätt.
Vitsord 9	Eleven kan förklara hur naturmiljön påverkar människans verksamhet samt nämner regionala exempel på det. Eleven motiverar hur mänsklig verksamhet orsakar olika miljöproblem. Eleven kan förklara hur hållbar användning av naturresurser och miljöproblem förhåller sig till varandra och motivera en hållbar användning av naturresurser.

Mål 12; *Stödja eleven att växa till en aktiv och ansvarsfull medborgare som tillägnar sig en hållbar livsstil*

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

Mål 13; *Handleda eleven att värdesätta sin regionala identitet samt naturens, mänsklig och kulturell mångfald och att respektera mänskliga rättigheter överallt i världen.*

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

Svenska och litteratur: Mål och bedömning

Mål 11; Erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt diskuterande och ställningstagande texter, även i multimediala miljöer, och hjälpa eleven att välja det uttryckssätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation.

Förmåga att behärska textgenrer

Vitsord 5	Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.
Vitsord 7	Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem.
Vitsord 8	Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem.
Vitsord 9	Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem.

De mångsidiga kompetenserna

K1; Förmågan att tänka och lära sig

- att lyssna, göra uppgifter, ihärdighet, aktivitet, hitta information osv.

K2; Kulturell och kommunikativ kompetens

- samarbetsfärdigheter

K3; Vardagskompetens

- planerande av sitt arbete, att göra uppgifter/läxor

K4; Multilitteracitet

- hur man tolkar och värderar olika texter, genre-uppfattning

K5; Digital kompetens

- hur digitala verktyg används och på vilket sätt, källkritik

K6; Arbetslivskompetens och entreprenörskap

- kan planera, sätta mål och arbeta mot uppsatta mål

K7; Förmågan att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

- förstår min egen påverkan i skapande av en hållbar utveckling både socialt, kulturellt och ekologiskt

Formativ bedömning

Vad bedöms?

- arbetsprocessen
- begreppsförståelse
- aktivitet
- mindre förhör
- slutprodukten

Summativ bedömning

Åk 8 Namn	Afrika Re + Ge	Europa Re + Ge	Asien Re + Ge	Re Förhör	Repor- tage/ Kultur- artikel Re + Ge + Sv	Real- ämnes helhet	Indivi- duell insats + självbe- dömning	Sum- mativ bedöm- ning
Iina								
Tuomo								

Bedömningsmatris faktatext

	Vitsord 5-6	Vitsord 7-8	Vitsord 9-10
Koncentration	Eleven blir lätt störd under arbetet, behöver uppmaningar för att jobba vidare.	Eleven kan koncentrera sig en längre tid på arbetet. Ger inte upp i första taget.	Eleven kan koncentrera sig på arbetet och behöver inte uppmaningar för att jobba vidare
Planering	Eleven behöver hjälp med att komma igång och för att fullfölja uppgiften. Har svårt att hitta egna idéer och frågor som ska besvaras. Gör det läraren ber.	Eleven kan i det stora hela själv planera arbetet utgående från instruktionerna, formulera de frågor, och problem som ska besvaras.	Eleven planerar arbetet självständigt. Ställer medvetet nya frågor och problem och finner svar till dessa.
Fakta	Arbetet har inte tillräckligt med fakta, fakta blandas ihop eller är felaktig.	Arbetet har korrekt, relevanta och tillräckliga fakta för syftet med ämnet. Arbetet ger en god helhetsbild av ämnet, och har med flera fördjupande detaljer och/eller förklarande bakgrund.	Arbetet har korrekta och mycket relevanta fakta, där urvalet känns nytt, spännande och personligt. Arbetet ger en utmärkt helhetsbild av ämnet, och har med en tydlig förklarande bakgrund, många fördjupande detaljer och träffande exempel av stor betydelse.
Begrepp	Fåtal ämnesspecifika begrepp i rätt sammanhang.	Flera ämnesspecifika begrepp i rätt sammanhang. Visar på förståelse.	Många ämnesspecifika begrepp på ett fungerande sätt i rätt sammanhang.
Struktur	Arbetet är ostrukturerat. Dispositionen är oredig eller saknas helt. Anvisningarna följs bristfälligt. Texten är inte styckeindelad.	Arbetet har en följbär struktur/disposition med rubrik, inledning, huvudtext och avslutning. Texten är styckeindelad. Anvisningarna följs. Vissa brister/felaktigheter kan finnas.	Dispositionen är genomtänkt. Texten är styckeindelad. Texten är analyserande och argumenterande. Anvisningarnas möjligheter utnyttjades maximalt.

Analys	Den jämförande analysen följer inte ett logiskt tankemönster. Arbetet innehåller få analyserande jämförelser. Fakta och slutsatser ger inte läsaren tillräcklig förståelse för ämnet.	Arbetet visar på god jämförande analys och följer ett logiskt tankemönster, som underbyggs av faktatexten. Texten visar på förmåga att se likheter och skillnader. Fakta och slutsatser ger läsaren en god förståelse för ämnet.	Arbetet visar på utmärkt insikt och analysen följer ett logiskt tankemönster, som helt underbyggs av faktatexten. De relevanta jämförelserna visar på utmärkt förmåga att se likheter och skillnader. Fakta och slutsatser ger läsaren en stor förståelse för ämnet.
Språk	Texten innehåller många språkliga fel.	Texten följer överlag normerna för skriftspråk, även om små fel förekommer.	Texten är skriven på en god svenska som gör den behaglig att läsa.
Källor	Bristfälliga och/eller felaktiga. Få källor. Refererat felaktigt.	Finns flera källor och referaten är till största delen korrekta	Finns mångsidiga källor, som är relevanta och väl avvägda. Refererat korrekt.
Layout	Arbetet ger ett slarvigt intryck.	Arbetet ger överlag ett snyggt och ordnat intryck.	Prydlig och snygg layout, där bilder, kartor, tabeller och liknande väcker intresse och fördjupar förståelsen.

Genomförande

Idékrok

Fördelning av tre länder i tre olika världsdelar och deras religiösa historia samt kopplingen till mänskliga rättigheter

- Läraren har länderna med olika religioner färdiga, så att information om olika religioner framkommer i slutprodukterna
- Eleven beskriver geografien och demografin
- Hur kristendomens historia påverkat dagens kulturtradition, med poängtering på hållbar utveckling och mänskliga rättigheter
- Hur har det historiskt sett ut i landet som påverkar nutid?
- Vilka värderingar påverkar nutid?
- Uppnår man deklARATIONEN för mänskliga rättigheter?

Nyckelbegrepp: Presentera, jämför, reflektera, drar slutsats

Presentera= Fakta om landet

Jämför= Komparera, beskriv skillnader och likheter

Reflektera = Fundera på samband

Bedömningskriterier; Bedömningsmatris fördjupningsarbete

Förklarande reportage/kulturartikel - hur är det att leva som ett barn i olika världsdelar?

Förkunskaper

Förkunskaper som eleverna har är kännedom om mänskliga rättigheter och hållbar utveckling ur socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv.

Inom religionen har går man igenom kristendomens uppkomst, dess budskap, förföljelser och kyrkans framväxt kopplat till mänskliga rättigheterna.

- Kap 3; Klostrens utveckling - koppling till kvinnorrättigheter
Mål: *Eleverna får en förståelse för klostrens betydelse och framväxt då det kommer till kristen tro*
-Kristendomens uppkomst, budskap, förföljelser, kyrkans framväxt, tillåten religion, klostren
- Kap 4; Kyrkans splittring - koppling till samlingsfrihet, framtagna av rättigheter
Mål: *Eleven får en förståelse för konsekvenserna av att kyrkan splittrades*
-Politiska orsaker, sociala orsaker och kulturella orsaker
-Konsekvenser som detta gav, bannlysning
- Kap 5; Kyrkans ställning i väst - frihet
Mål: *Eleven får förståelse för kyrkans ställning i väst på medeltiden*
-religionsfrihet, tankefrihet
- Kap 8; Reformationen
Mål: *Eleven får förståelse för reformationens betydelse*
-Tanken om mänskliga rättigheter, humanismens inverkan - ny människosyn
- Kap 10; Protestantiska samfund - ekumenik
Mål: *Eleven får en inblick i de olika samfund och rörelser som har sin grund i kristendomen*
-Ekumenik, bakgrund Europas 30-åriga religionskrig, kolonialismen, självständighetsdeklarationen i Amerika, franska revolutionen, världskrigen
-Tanken om samarbete och deklarationen för mänskliga rättigheter

Inom geografin behandlas inför projektet demografi och demografiska begrepp, mångkulturalism, naturresurser samt näringsliv

- Kap 2; Världen och den växande befolkningen
Mål: *Eleven kan förklara faktorer som påverkar befolkningsökningen och vad befolkningsökning leder till. Eleven kan tolka och jämföra befolkningspyramider, känner till flyttningsrörelser samt deras konsekvenser*
- Kap 3; Den mångkulturella världen
Mål: *Eleven kan förklara vad kultur innebär, vet vad ett ursprungsfolk är, känner till de viktigaste mänskliga rättigheterna samt orsaker till konflikter*
- Kap 4; Världens naturresurser

Mål: *Eleven får kunskap om naturresurser, förnybara och icke-förnybara*

- Kap 5; Världen och lantbruket
Mål: *Eleven får kännedom om förutsättningar för lantbruk, vad lantbruket producerar och dess utmaningar*
- Kap 6; Den arbetande världen
Mål: *Eleven får insikt i näringsstruktur och olika näringsgrenar, hur dessa skiljer sig i den "rika och fattiga" världen, eleven känner till olika sätt att mäta ekonomi och välfärd*

Inom svenska och litteratur går man igenom uppbyggnaden för ett reportage och kulturartikel samt allmänna skrivregler.

Kurslitteratur

Religion: Källsprång 8; Schildts och Söderströms

Geografi: Land (Världen är vårt hem): Otava

Exempel på tidsplan

	svenska	religion måndag 8B + fredag 8A	geografi tisdag 8A + 8B	geografi torsdag 8A + 8B
vk 45	Genomgång av kulturartikel/ reportageupplägg	Intro projekt	Intro projekt	Intro projekt
vk 46		<p>8B Samarbets-tankekartor: Mänskliga rättigheter, barnens rättigheter</p> <p>-tankekarta i grupp utifrån frågeställning</p> <p>8A Fredag</p> <p>Får länderna på classroom - bekantar sig med sina länder</p> <p>Förkunskaper till projekt</p>	<p>8A Samarbets-tankekartor Mänskliga rättigheter, barnens rättigheter</p> <p>-tankekarta i grupp utifrån frågeställning</p> <p>Förkunskaper till projekt</p>	<p>Samarbetstankekarta</p> <p>Mänskliga rättigheter, barnens rättigheter</p> <p>-tankekarta i grupp utifrån frågeställning</p> <p>Tittar på videon, ca 25 min ca 8 min https://urplay.se/program/205456-perspektiv-pa-varlden-manskliga-rattigheter-narde-manskliga-rattigheterna-kranks</p> <p>ca 8 min https://urplay.se/program/205455-perspektiv-pa-varlden-manskliga-rattigheter-hbtq-rattigheter ca 9 min https://urplay.se/program/205454-perspektiv-pa</p>

				<p><u>varlden-manskliga-rattigheter-dodsstraff</u></p> <p>fokus mänskliga rättigheter https://www.ungdomarformanskliga-rattigheter.se/what-are-human-rights/videos/right-to-democracy.html</p> <p>Förkunskaper till projekt</p>
vk 47	<p>Genomgång av reportage/kulturartikeln fortsätter</p> <p>s. 289-291, övningsuppgifter med "övningsreportage" (intervjua varandra om hur det är att vara ung i Finland)</p>	Fördelning av länder	INTRO PPT genomgång av arbetsprocessen	<p>Genomgång av arbetsprocessen</p> <p>-genomgång av tankekartan</p> <p>- disposition</p>
vk 48 Afrika - sök fakta	<p>Genomgång av reportage - källkritik</p> <p>Arbeta framåt med reportagekapitlet och "övningsreportaget"</p>	Genomgång, kap 3 -koppling till mänskliga rättigheter	Genomgång av begrepp samt faktasökande	Genomgång av begrepp samt faktasökande
vk 49 Afrika - sök fakta	<p>Söka info</p> <p>-Hjälp med struktur</p> <p>- sortera det insamlade materialet från religion och geografi, layoutmall i</p>	Genomgång, kap 4 -koppling till mänskliga rättigheter	LEDIGT	TEMADAG

	Classroom -skapa fiktiva intervjupersoner?			
vk 50 Afrika	Faktasökning	Genomgång, kap 5 Uppgifter -koppling till mänskliga rättigheter	Genomgång och faktasökning	Genomgång faktasökning
vk 51 extra tid	Faktasökning	8B Uppgifter om kap 4 och 5 som inkluderas i arbete 8A jullov	faktasökning	JULFEST
	JULLOV	JULLOV	JULLOV	JULLOV
vk 2 Europa	Faktasökning	Genomgång av kap 5 -koppling till mänskliga rättigheter	Genomgång och faktasökning	Genomgång och faktasökning
vk 3 Europa	Faktasökning	Genomgång, kap 8 -koppling till mänskliga rättigheter	Genomgång och faktasökning	Faktasökning
vk 4 Asien	Faktasökning, fundera på intervjuer	Genomgång, kap 10 -koppling till mänskliga rättigheter	Genomgång och faktasökning	Faktasökning
vk 5 Asien	Intervjuer	Skrivning	Genomgång och faktasökning	Genomgång och faktasökning
vk 6 Kulturar tikel/rep ortage	Påminnelse över strukturen och nu börjar pusselbitarna att samlas ihop från underlagen	Förhör Kap 5 och 8	Skrivning	Skrivning
vk 7 Kulturar tikel/rep ortage	Skrivning, fokus språk och layout	Skrivning - feedback	Skrivning - feedback	Skrivning - feedback
vk 9	Finslipningar, språk	Finslipningar -	Finslipningar -	Finslipningar -

Kulturar tikel/rep ortage	och layout	deadline	deadline	deadline
vk 10	Avslut med ev. mat från kulturerna	Avslut med ev. mat från kulturerna	Avslut med ev. mat från kulturerna	Avslut med ev. mat från kulturerna

Instruktioner till eleven

Förklarande reportage eller kulturartikel

Slutprodukten innehålla följande:

- Basinformation om de **tre länderna**, ett europeiskt, ett asiatisk och ett afrikanskt land
- Hur har det historiskt sett ut i landet som påverkar nutid, gällande religionen?
- Uppnår man deklARATIONEN för mänskliga rättigheter, hur och på vilket sätt, motivera.
- Du ska ta ställning till hur det skulle vara att växa upp i de länder du fördjupat dig i

Börja med att ta reda på relevant **basfakta** om länderna m.hj.a. dispositionen som du blivit delgiven;

- naturgeografi inklusive växt och djurliv, vegetations- och klimatzoner
- invånarantal, huvudstad och andra viktiga städer, språk, valuta
- statsskick, beskrivning av samhället och demografisk information, ursprungsbefolkning
- ekonomi och näringsliv
- religion, kultur, historia m.m.

Du bör ha med **indikatorer från bilagan** med i den jämförande analysen. Övriga indikatorer kan med fördel redovisas, dessa får du själv välja efter intresse. Du ska också ha med de tre ländernas **befolkningspyramider** med analyserande bildtexter. Alla bilder ska ha beskrivande bildtext, även **klimat- och vegetationszonerna** samt **klimatdiagrammen**.

Det går bra att utöver de nämnda indikatorerna att också fundera kring **andra frågeställningar** som du är intresserad av.

Ta reda på om **mänskliga rättigheter** följs i de länder du valt att skriva om. Hur är det med Agenda 2030 och dess mål i de tre länderna? Du behöver inte skriva om alla mål utan välj ut någon/några mål ur de olika perspektiven på hållbar utveckling (ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbar utveckling).

Arbetets slutprodukt och layout - Generellt

Slutprodukten är förklarande text, som byggs upp som ett reportage eller kulturartikel, där du beskriver och jämför hur det är att leva som ett barn i dina länder. Vad som påverkat barnets ställning historiskt och nutid (geografi, kultur och religion).

Använd Arial som typsnitt ("font"), storlek 12 samt radavstånd 1,5.

I det här arbetet får du öva på att referera enligt APA-systemet

Slutarbete i projektarbetet – hur skriva reportage eller kulturartikel

Du väljer att presentera den fakta som du inhämtat genom följande genre, kategori av litteratur, alltså stilval för slutarbetet. Antingen **kulturartikel** eller **reportage**.

Utöver beskrivningarna skall varje kulturartikel/reportage innehålla en faktaruta som 'beskriver basfakta i de olika tre länder, innehållande ländernas flaggor.

Kulturartikel

En artikel informerar om senaste nytt. Du beskriver hur det är att leva som ett barn idag, i de länder som du sökt information om. Beskriver, hur är det att leva som ett barn i dessa tre länder, likheter/skillnader i kulturen på grund av historiska och religiösa inverkan?

Du ska berätta om religionen, kulturen och traditioner man har i landet som påverkar, hur det är att leva upp som barn i det land. Samtidigt ska du även jämföra läget i de tre olika länderna, i lämpliga sammanhang.

Du beskriver hur det är med mänskliga rättigheter och speciellt följdandet av barnens rättigheter i landet.

Kulturartikeln ger nyheter/information i skriftlig form. Journalister skriver artiklar i tidningen och berättar utan åsikter. Kulturartiklar hittar man i olika tidningar. Det är **beskrivande** text.

Syfte; att informera/beskriva hur det är att leva som ett barn i tre olika världsdelar och tre olika länder

Struktur och innehåll

Rubrik: Ska vara kort, sammanfatta artikel och framför allt locka läsare, den talar om vad artikeln handlar om.

Ingress: Inleder en artikel. Det är den där tjocka texten i början. Den ska locka till läsning och gärna svara på frågorna *när, var, vem och hur?* Det är en kortare sammanfattning. Ungefär som en notis.

Brödtext:

- o indelad i mellanrubriker.
- o Det brukar finnas fakta om det texten handlar om,
- o pratminus (-) som är när någon uttalar sig.
- o Svarar på frågorna; *när, var, vem, varför och hur.*
- o Använd källor
- o Man skriver ut källorna t.ex. Enligt vittnet, Enligt polisen, Enligt NE, Enligt....

- o Innehåller bara fakta – inga egna åsikter eller adjektiv.
- o Delas in i spalter

Språk och stil: En artikel är alltid objektiv – den berättar bara fakta och inte vad personen som skriver artikeln tycker utan vad journalisten sett, undvik personliga åsikter och värdeord

Skriv nyhetsartikeln i preteritum (dåtid)

Formellt sakligt språk – inget talspråk förutom då intervju citeras - Tydliga hjälpor i stycken som leder texten framåt t.ex. Inledningsvis,

Tips! När du väver in citaten gör det så att dina intervjuer berättar saker om vad som hänt så att du själv inte behöver beskriva. Man ska också kunna förstå frågan (intervjufrågan) utifrån citaten.

Tips; Du ska använda bilder i denna artikel som beskriver händelsen på ett bra sätt!!

Bilder i artikeln kan antingen;

- Samspela med texten (visa samma innehåll)
- Komplettera (ge fler exempel)
- Ha nödvändig information för att förstå texten

Anpassning till mottagare

- Tänk på att förklara saker för dina läsare – så att de hänger med Saker i rätt ordning gör det logiskt

Exempel på kulturartikel:

<https://www.harmalmo.se/nyheter/husen-vi-trivs-i-borde-egentligen-vara-forbjudna-kulturartikel/>

<https://svenska.yle.fi/a/7-10014236>

Att skriva ett reportage är lite som en kulturartikel, men med lite mer levande språk och mer närvarokänsla.

Föreställ dig en situation att du befinner dig i det land i Europa som du sökt information om och ungdomar från de andra världsdelarna besöker dig och ni beskriver och jämför tillsammans hur det är att leva som ett barn i de tre olika länderna.

Du får som reporter en beskrivning av de andra två, genom fiktiv intervju och kan därmed jämföra med det egna hemlandet i Europa. Tänk på att även beskriva det historiska, kulturella och traditionella inverkan på läget för ungdomar idag.

Ett reportage är en lite längre artikel. Det kan handla om vad som helst, men jämfört med en vanlig nyhetsartikel känns ett reportage mer levande. Miljöbeskrivningar och intervjuer med människor är två viktiga delar i ett bra reportage. Du kan använda ett mer levande språk än i en nyhetsartikel och även beskriva olika intryck som dofter, färger och ljud på plats för att skapa en närvarokänsla.

Precis som andra artiklar består ett reportage av en rubrik, en ingress (inledning) och en brödtext. Ditt reportage är en journalistisk text som ska vara objektiv och visa mer än en sida av saken – men där står inte vad du själv tycker.

Skrivtips

Brödtext

Ditt reportage ska svara på frågorna Vem? Vad? Var? När? Hur? Varför? Välj ut vilka delar ur dina intervjuer och ditt faktamaterial som ska vara med. Du behöver inte berätta kronologiskt eller allt du har tagit reda på. Välj ut och välj bort!

Att skriva ett reportage är lite som att lägga ett pussel där du ska hitta rätt plats för varje bit så att de olika bitarna passar ihop.

Använd ett varierat språk och gärna beskrivningar som gör att läsaren får en känsla av att vara på plats. Kanske inleder du brödtexten med en miljö- eller personbeskrivning så att man känner närvaron direkt?

Varva beskrivningar, pratminus (det intervjupersonerna säger), referat, fakta och förklaringar i din text. Se till att ditt reportage har en början, en mitt och ett slut. Bryt gärna ut en del av din information och gör bildtexter eller en faktaruta av det. Glöm inte att källhänvisa!

Utan vinkel blir texten ofta rörig och tråkig så lägg ner lite tid på att hitta en bra vinkel till ditt reportage, exempelvis uppfostran, utbildningen eller uppväxtmiljön.

Ingress

När ditt reportage är klart är det dags att skriva ingressen. Vad är viktigast i din story? Hitta det som är mest spännande i texten och som lockar till läsning – men avslöja inte för mycket. En ingress är ca tre meningar (200–300 tecken) lång och kan exempelvis innehålla ett påstående ur brödtexten eller ett citat från en person som intervjuas. Stryk onödiga ord och försök att skriva tydligt. Ingressen markeras i fetstil.

Rubrik

En rubrik är kort, smart och direkt. Den ska locka till läsning, gärna förvåna och alltid vara sann. En rubrik är inte en överskrift eller innehållsförteckning. Rubriken bör vara 30–50 tecken lång. Skriv rubriken sist av allt!

Bilder och bildtexter

Välj ut tre bilder som illustrerar ditt reportage. Det är bra om de förstärker eller förtydligar det du säger i texten. Kolla att du har rätt att använda bilderna om du inte har tagit dem själv. Ange fotografens namn och skriv bildtexter. En bildtext berättar något mer än vad du ser på bilden eller kan läsa i själva reportaget. Är det människor med på bilden ska deras för- och efternamn finnas med i bildtexten.

Exempel på reportage:

<https://ninassprakrum.com/svenska-resurs/skriva/reportage/exempel-pa-reportage/>

<https://levandepedagogik.wordpress.com/jorden-runt-pa-63-dagar-2/jorden-runt-pa-63-dagar/reportageuppgift/>

Källor till instruktion:

<https://mediekompass.se/lektionstips/att-skriva-reportage-for-elever/>

<https://mediekompass.se/wp-content/uploads/2014/09/Reportaget.pdf>

<https://mediekompass.se/wp-content/uploads/2014/09/Nyhetsartikel.pdf>

[artikel mall - WordPress.com](#)

<https://svenskamedlillamy.files.wordpress.com>

Exempel på strukturhjälp till elever

Hjälplista till struktur och planering. Kom ihåg det förekommer förhör utöver skrivandet och att tidtabellen "lever" utefter vad som kan komma att hända. Men detta är en preliminär plan.

Informationssökning utefter disposition

vk 48-51

(Fördelning av länder, genomgång av disposition, Afrika - koppling till kyrkohistoria och mänskliga rättigheter. Hur framkommer det i kulturen du beskriver? Historiskt/nuläget, kolonialismen, missionsarbete)

Informationssökning utefter disposition

vk 2-3

(Europa - koppling till kyrkohistoria och mänskliga rättigheter. Hur framkommer det i kulturen du beskriver? Historiskt/nuläget, reformationen, franska revolutionen, världskrigen)

Informationssökning utefter disposition

vk 4-5

(Asien - koppling till kyrkohistoria och mänskliga rättigheter. Hur framkommer det i kulturen du beskriver? Historiskt/nuläget, missionsarbete, protestantiska samfund med kristet ursprung)

Sammanställning till reportage/kulturartikel

vk 6-7

(Hur är det att leva som ett barn i dessa tre länder, likheter/skillnader i kulturen på grund av historiska och religiösa inverkan? Hur efterlevs de mänskliga rättigheterna i länderna/ barnets rättigheter, likheter/skillnader?)

Kamratbedömning, reportage/kulturartikel

vk 7

Finslipningar, språk, layout

(koppling till mänskliga rättigheter/barnkonvention)

vk 9

Sista finslipningar av arbetet

(matlagning - Hur syns det på tallriken?)

vk 10

Självbedömning av processen

Hjälp inför informationssökningen

Inför följande reportage/kulturartikel ska du inhämta information som finns i underlaget/dispositionen.

Diagram och företeelser ska förklaras och analyseras, men annars behöver inte informationen sättas samman till helhetlig text. Utnyttjas till slutprodukten sedan.

Dispositionsupplägg

Tematisk ordning = allt som handlar om en sak på ett ställe med lämpliga rubriker/underrubriker

Sätt ut förklaringarna efter faktan som eventuellt används senare i kulturreportaget (varför ser ex. diagrammet ut som det gör, varför har man den religionen i landet som man har osv.?)

Kom ihåg att genast ange källan/källorna så du vet vilka du använt och när du hämtat informationen om det är från internet (datum) (källhänvisning enligt APA-systemet går vi senare igenom, källorna skrivs enligt detta system i reportaget)

Allmän basfakta

- statsskick
- invånarantal
- huvudstad, invånarantal
- språk
- valuta

Naturgeografi

- klimat, klimatdiagram
- vegetationszon
- topografi (landets ytformer och fysiska egenskaper; berg, lågland, sjöar, floder....): Google maps, ta skärmdump som bifogas
- flora och fauna
- naturkatastrofer

Ekonomi och näringsliv

- BNP (bruttonationalprodukt): mått på den totala ekonomiska aktiviteten i ett land
- naturreсурser; förnybara och icke-förnybara
- export, import
- näringsgrenar
- näringsstruktur; indelas i:
 - primärnärings/primärproduktion (grundproduktion, t.ex. jord- och skogsbruk, fiske)
 - sekundärnärings/sekundärproduktion (tillverkning, förädling av råvaror)

- tertiärproduktion/servicenäring (t.ex. jobb inom hälsovård, restauranger)
- kvartärnäring (information, forskning och ledningsuppgifter)

- energiförsörjning (vilka energiformer finns i landet: t.ex. olja, vattenkraft, solenergi)
- koldioxidutsläpp totalt (hela landets koldioxidutsläpp) och per invånare

Befolkning

- befolkningsstillväxt, faktorer som påverkar: hur många föds (nativitet), dör (mortalitet), flyttar bort (emigration), flyttar till landet (immigration) osv.
- migration (flyttningsrörelser)
- befolkningspyramid (beskriver åldersstrukturen i en region, land), hur ser det ut och vilka skillnader och likheter mellan länder finns?
- : emigration/immigration: konsekvenser av flyttningsrörelser
- ursprungsbefolkning, finns det och hur har de behandlats?
- eventuella konflikter; Vad och varför

Infrastruktur

- el; Har landets alla invånare tillgång till el? om inte varför?
- tillgång till rent vatten, finns det eller finns det inte, och vad beror det på? trafikleder, hur ser det ut i landet? Kommer man fots, med skjuts eller på något annat sätt exempelvis till skolan?
- Mobiltelefonabbonenter, finns sådant? Hur många har tillgång till mobiltelefon?
- Internetanvändare, hur många har tillgång till det?

Social- och hälsovård

- tillgång till hälsovård
- antal födselar per kvinna, fertilitetsgrad, hur ser det ut och varför?
- spädbarnsdödlighet, finns det och varför?
- förväntad livslängd, hur länge och vad påverkar?

Socialt och kulturell bakgrund

- kort historisk tillbakablick, fokus på religiösa historien
- religion, vilken vilka och varför?
- ursprungsreligioner
- vad är kultur?
- vad är mångkultur?
- vad betyder och vad är det en följd av kulturell globalisering?
- förklara kulturkrets och vilken kulturkrets tillhör landet ifråga
- kultur/traditioner, hur är det att växa upp som barn, vilka traditioner får man uppleva och finns skillnad i och mellan länderna?
- utbildning, hur ser det ut? Läs och skrivkunighet, Antal barn som börjar skola
- mänskliga rättigheter och barnets rättigheter, efterlevs de i länderna? Hur ser det ut med fattigdomen, finns relativ eller absolut fattigdom i dina länder?

Användbara källor till informationssökning

Befolkningspyramider: <https://www.populationpyramid.net/>

CIA; <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/>

Finlands utrikesministerium: <https://um.fi/resemeddelanden-a-o>

Finska utrikesministeriet <https://um.fi/agenda-2030-sustainable-development-goals>

Globalis; <https://www.globalis.se>

infoFinland; <https://www.infofinland.fi/sv/startside>

Landguiden; <https://www.ui.se/landguiden>

Mänskliga rättigheter; <https://www.ungdomarformanskligarattigheter.se>

Nationalencyklopedin; <https://www.ne.se>

Rädda barnen, livets lotteri: <https://www.livetslotteri.raddabarnen.se/>

SO-rummet; <https://www.so-rummet.se>

Wikipedia; www.wikipedia.se

Worldometer; <https://www.worldometers.info/>

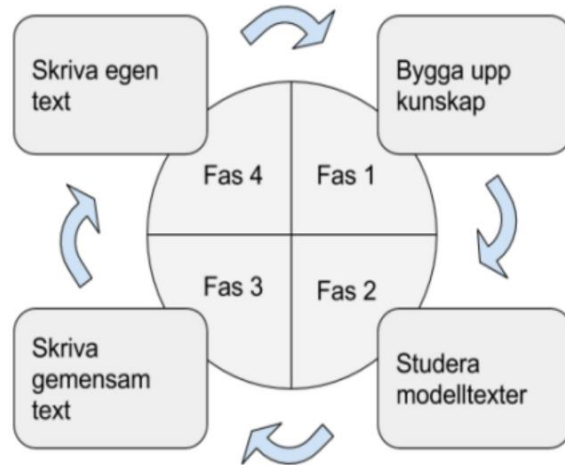
WWF; <https://www.wwf.se>

Kurslitteratur:

Religion: Källsprång 8 (Schildt och Söderström)

Geografi: Land (Världen vårt hem) (Otava)

Skrivprocessen stöttas genom processkrivning

Cirkelmodellen, som är en del av genrepedagogiken, syftar till att skapa delaktighet, tillgänglighet till strategier, strukturer och modeller för lärande samt ge eleverna en ökad självständighet och tillit till den egna förmågan.

Elever får genomgång av begrepps betydelse och exempel på hur begreppen kan utnyttjas i faktatexter. Elever får även ta del av modelltexter och därefter påbörjas egen produktion. Under hela skrivprocessen får elever feedback på texten de skriver och innan inlämning granskas texterna ytterligare och feedback ges, varefter eleven skriver sin faktatext färdigt.

Några skrivregler

- Namn på länder, världsdelar, berg, floder, sjöar och hav skrivs med stor begynnelsebokstav (Finland, Europa, Mount Everest, Gula floden, Indiska oceanen)
- Religioner skrivs med liten bokstav (kristendomen, buddhismen, islam)
- Namn på religiösa skrifter skrivs med stor bokstav (Bibeln, Gamla testamentet, Koranen)
- "Dom", är en talspråklig form. Använd istället de/dem.
- "jätte-" är också talspråkligt, använd istället t.ex. "mycket" eller "väldigt"
- Skriv inte: "Landet har jättemycket naturtillgångar."
- Skriv istället: "Landet har väldigt mycket naturtillgångar."
- Använd kommatecken (,) som decimaltecken i svenskan:
- "Det bor 1,2 miljarder människor i landet."
- Om du vill gruppera ett stort tal ska du använda mellanslag
- 12 345
- 104 234 567
- Undvik att börja en mening med en siffra.
- Förkortningen av cirka ska inte ha en punkt: ca
- Förkortningen av till exempel ska ha två punkter: t.ex. Glöm inte den andra punkten!
- Lägg ett mellanslag mellan siffra och tecken: 23 %, 200 €
- "Mest populär" eller "populäraste" (skriv **inte** "mest populäraste")

SAMBANDSORD

Ett viktigt hjälpmedel för en skribent är användningen av s.k. sambandsord. Det är ord som fogar samman en text och ger läsaren en vink om hur texten är uppbyggd och hur den bör läsas.

Sambandsorden

- för framåt i texten
- signalerar jämförelse eller motsättning
- utvecklar och sammanfattar
- uttrycker allmänt samband

Jämförelseord

jämfört med såsom

på samma sätt som på så sätt

i likhet med en likartad uppfattning

likartat (resonerar) liknande (resonemang)

i sin tur samtidigt (kan noteras att) fördelarna

nackdelarna
däremot men
emellertid dock
ändå icke desto mindre trots, trots allt trots
att
även om i motsats till
å ena sidan å andra sidan när allt kommer
omkring en skillnad är tvärtemot tvärtom
i gengäld

Förtydligande/exemplifiering

såsom till exempel (t.ex.) exempelvis bland
annat (bl.a.) det vill säga (d.v.s)
illustrerar/illustreras som ett exempel på belyser
visar här urskiljer sig närmare bestämt
särskilt
i synnerhet som
5. Orsak
därför således
detta beror på alltså
på grund av av detta skäl
beroende på orsaken är
mot den bakgrunden en förklaring till detta
anledningen är

Att dra slutsatser

som en följd av härav följer
följaktligen således
sålunda alltså
därför resultatet blir slutsatsen blir vilket
leder till det(ta) beror på anledningen blir
följden blir detta leder till effekten blir

Att tolka statistik

Titta på...

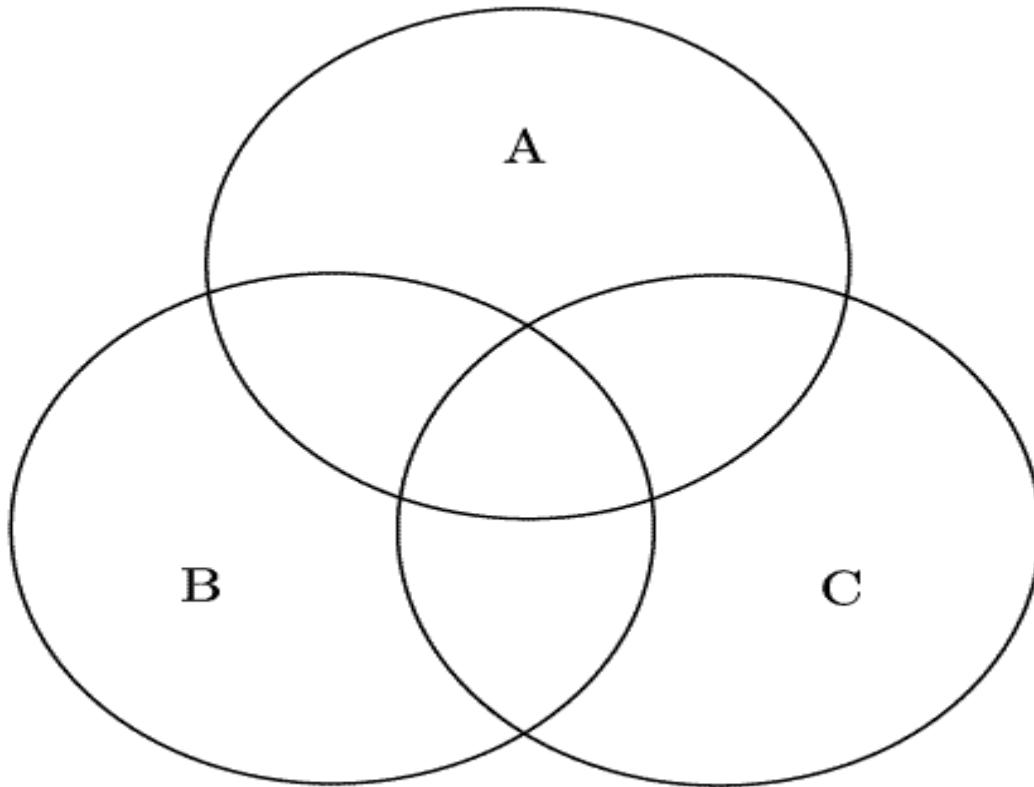
1. **Rubriken** och förklaringarna - **Vad vill statistiken säga?**
2. **Variabler?** Studiens målgrupp/frågor som presenteras och svarsskalan (Y och X-axeln)
3. Är presentationen i form av tal eller %
4. **Huvudobservation?** Vilka är de eller vilken är den övergripande trenden och vilka eller vilken slutsats kan du dra = **De stora förändringarna och varför**
5. **Finns avvikelser i trenderna**, varför och hur påverkar den/dessa slutsatserna/slutsatsen?

Källkritik gällande statistik

1. **Källa?** Titta på grafen
2. Vad kan bakgrunden till grafen vara?
3. Vad är undersökningens rubrik?
4. Vilket ämne behandlas?
5. Vem har gjort undersökningen?
6. Vem har beställt undersökningen?
7. När har undersökningen gjorts?
8. När har resultaten presenterats?

VENN-diagram till hjälp gällande jämförelserna

Elevens självbedömning

Vad tycker du att du fick till bra? Vad var/blev mindre bra? Motivera

Är det något du är osäker på?

Hur många timmar har du lagt ner på arbetet/läsandet?

Hur har processen gått till, hur har du jobbat?

Kunde du arbetat på ett annat sätt?

Övrigt du vill tillägga? Exempelvis förändringsförslag

Avslutande reflektioner och tips inför genomförande

Detta underlag är menat att ge inspiration och hjälp till pedagoger som tänker sig att genomföra ett ämnesövergripande moment i åk 8. Man tar det man behöver.

Underlaget innehåller exempel och färdiga instruktioner att kopiera eller modifiera så att det uppfyller syftet för ert upplägg. Vi använder Googles Classroom som plattform, vart även alla instruktioner, genomgångar och annat material inlagts.

Inom religionen är slutproduktionens summativa bedömning ca 40 % av åk 8s slutbetyg. I geografin står arbetet för 60 % av slutvitsordet i åk 8. I svenska och litteratur är arbetet en integrerad del av en helhetsbedömning av åk 8s kunskapsmål

Vi är medvetna om att chatbottar kommer att vara en utmaning för projektet i dess nuvarande form. Fördjupningsarbetet måste kanske kompletteras exempelvis med muntliga presentationer och skrivning av sammanfattningar för hand där kunskaper mäts, eftersom de färdiga textstyckena i mångt och mycket kan börja ifrågasättas om de är elevers egen produktion.

Vi tror emellertid starkt på att med det här angreppssättet på undervisningen kan vi stötta de som är högpresterande, men även de som är i behov av olika stödformer. Eleverna kan arbeta med detta ämnesövergripande projekt utifrån sina egna förutsättningar och visa sina kunskaper ur en bredare synvinkel. De elever som klarar av att jobba självständigt kan göra det på sin egen nivå, medan den kollegiala ämnesövergripande arbetsformen även ger tidsvinster och sålunda frigör resurser att se till elevers individuella behov, även dem som är i behov av extra språkstöttning.